

Erhard Jakobsen (CD):

Det var fru Tove Lindbo Larsens to bemærkninger om, at kirkeministrenes holdning ikke måtte skifte med skiftende regering, og citatet af, hvad fru Bodil Koch havde sagt så langt tilbage som 1957. Hvorfor nævner man ikke, hvad kirkeminister Jørgen Peder Hansen sagde i 1977? Han sagde nemlig klart det stik modsatte. Han sagde højt og tydeligt fra denne talerstol, at præsten ikke på nogen måde må forkynde sine egne politiske synspunkter. Det blev sagt klart og tydeligt, ikke da der var skiftet regering, men da en regering med den samme partifarve sad og tog stilling til denne sag. Det er at dreje debatten, når man ikke vedstår, at der er socialdemokratiske kirkeministre, der har haft en helt anden holdning til sager af den art end den, som fru Tove Lindbo Larsen nu tilkendegiver, og den, som fru Bodil Koch citeredes for.

Elisabeth Krog (KF):

Denne forespørgsel er formuleret juridisk som et spørgsmål om grundlovens § 66, hvor der kun står at læse, at folkekirkens forfatning ordnes ved lov. Den handler alligevel lidt om kristendommens forkyndelse, men måske mest om kirkens ret til politisk engagement som kirke, om magt og kompetence og om biskoppens eneret til under enhver omstændighed at sætte grænser for forkyndelsesfriheden og bestemme forkyndelsesfrihedens udstrækning. Den handler også om statens og ministerens påståede omklamring af forkyndelsen og folkekirken og af folkekirkens præster og biskopper.

Når klagemulighederne og spørgsmålet om kontrol er blevet så aktuelle, hænger det netop sammen med den stærke politiske bevægelse i folkekirken og den store diskussion om folkekirkens mulighed for og ret til at engagere sig politisk.

Folkekirkens særlige stilling i sammenligning med statsinstitutioner er jo, at det i grundloven er fastslået, at folkekirken ikke er en statsinstitution, selv om dens præster er tjenestemænd.

Staten understøtter kirken, men styrer den ikke, og trods mange tilløb gennem årene har vi aldrig udmøntet grundlovens § 66 i nogen kirkeforfatning, men har kun gennemført en brugbar behovslovgivning, når udviklingen

krævede det. Det har både staten og kirken og folket været godt tjent med, for det har givet os verdens måske rummeligste og frieste folkekirkeordning, som aldrig er blevet låst fast i snævre lovrammer, men som har kunnet udvikle sig i takt med det samfund, som var kirkens virkeplads, med større og større vægt lagt på det lokale selvstyre gennem øgede beføjelser til menighedsråd til styrkelse af det kirkelige selvstyre og dermed af det kirkelige engagement.

Folkekirkens statsretlige stilling er imidlertid den, at folkekirken er en offentlig forvaltning. Alle kirkelige anliggender er underlagt lovgivningens kompetence eller er lovgivningsanliggender, og folketinget er også folkekirkens højeste myndighed.

I praksis har der imidlertid altid været taget særlige hensyn til folkekirken. En præst kan fritages for visse af sine embedspligter af religiøse grunde, og en ganske særlig stilling har også kirkens embedsmænd, biskopperne, idet de har en slags dobbeltrolle, dels som kun åndelige og teologiske vejledere og tilsynsførende ved præsternes forkyndelse indad, dels som statens embedsmænd med tilsynspligt over for præsters embedsførelse på det tjenstlige plan. Herunder også det tjenstlige tilsyn med, om præstens prædiken af og til kan siges at stride mod eller gå ud over de vide rammer, som er sat for forkyndelsen inden for den evangelisk-lutherske bekendelse. Hvorvidt der i så tilfælde er tale om tjensteforseelser, er altså også et spørgsmål, som vedrører biskopperne.

Forespørgslen i dag drejer sig således om, hvorvidt forkyndelsesfriheden i folkekirken overhovedet har grænser, og hvem der i givet fald har ret og pligt til at sætte disse grænser, og om, hvorvidt folkekirkens tjenestemænd har en særstilling i forhold til statens tjenestemænd.

Forkyndelsesfriheden har traditionelt vide grænser i den danske folkekirke, og der er plads til vide fortolkninger af det evangelisk-lutherske budskab, hvis indhold kun er genstand for biskoppens tilsyn og i givet fald rådgivningspligt helt uden for statens regie. Problemer med hensyn til forkyndelsesfriheden opstår sjældent og kun i det øjeblik, hvor en præst menes at have forkyndt noget, som er i strid med folkekirkens kristne bekendelsesgrundlag.